

GHF - Gästrikeidrottens Historiska Förening

Nr 1 april 2012 - Sekreterare Bo Nordlund, Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle

– Redaktör och ansvarig utgivare. Kaj Annebrant, Uppsala –
018-51 38 18. E-post: kaj.annebrant@telia.com

Tre stora SIF:e på 1950-talets mitt **Ingemar Clarin, Bengt Sjögren, Arne Hodin**

Ingemar Clarin spelar A-landskamper mot Sverige B, Schweiz och Tyskland i Hamburg och är med och tränar för VM i Sverige 1958 men får lämna landslagslägret, när svenskproffsen i Italien i sista minuterna tas med i VM-truppen.

Bengt Sjögren gör 35 allsvenska mål och Arne Hodin 57 på 141 matcher, och han spelar 478 A-lagsmatcher i SIF efter att ha börjat spela för Sandvikens AIK. Sandvikens IF är 1956 fyra, när Allsvenskan är slut och kallas "Världens bästa SIF".

Arne utses 1957 till Sveriges bästa fotbollsspelare av Stockholms-Tidningens läsare. Men då A-landslaget tas ut har han inte imponerat på landslagets UK och tränaren George Raynor, som tyckte att Arne Hodin var för långsam på plan.

Det tyckte inte en tidning i Ungern efter en B-landskamp i Budapest, En sida ägnades nästan helt med teckningar och bilder på hur Arne rörde sig och alltid var på rätt plats att göra mål.

Säsongen 2012 spelar Sandvikens IF i division 1 Norra och är kanske på väg mot bättre tider.

Ordföranden har ordet

Måste man ha idrottshistoriska föreningar? Nej, det måste man inte. Men, så bra att dom ändå finns! Det har jag med åren blivit mer och mer medveten om. Det måste finnas några som håller den idrottshistoriska grytan kokande. Och också rör om i den då och då, så att vi väcker till liv det som är på väg att glömmas bort. Vårt idrottsarv förtjänar att föras vidare till nya generationer. Jag har skrivit förut i denna spalt och det tål att upprepas, nämligen att det är så himla viktigt att alla våra idrottsföreningar löpande dokumenterar sin historia. Men inte bara att dokumentera den, utan också se till att den arkiveras på ett sådant sätt att den finns något så när lättillgänglig för dem som vill ta del av den. Det finns faktiskt en hel del att önska därvidlag har jag märkt efter många timmars letande.

Apropå detta med dokumentation, har det i dagarna väckts förslag om att Gävle borde ha ett eget museum, där den egna historien kan visas upp och att de lediga lokalerna i slottet skulle vara lämpliga för detta. Ett mycket bra förslag. Om det hela blir av, får vi innerligt hoppas att Gävles framgångsrika och mångsidiga idrottshistoria har sin givna plats. Då kanske Gävleborna till och med kan få se den förnämliga idrottstroféen von Rosens pokal, som nu står undangömd i en av länsmuséets förråd.

2012 – ett riktigt jubileumsår

Jag har tidigare också sagt att det är bra, när en förening firar jubileum. Inte bara för att det är kul med lite fest ibland utan att det blir naturligt att blicka tillbaka på sin verksamhet och helst också sätta den på pränt. I år fyller två av våra gästrikföreningar 100 år.

Grattis i förväg förresten! Brynäs IF och Valbo AIF.

Jag vet att båda är på gång med jubileumsskrifter. Bra, för då får vår idrottshistoria värdefulla tillskott. Förresten, välkomna till vårt årsmöte den 25 april klockan 19 på Silvanum i Gävle.

Glöm inte heller att anmäla er till medlemsresan till Leksand den 22 maj. Brynäs och även en gång Godis gamla arvförande Leksands IF, som ska bjuda på sig själva.

Men det finns mer att fira i år. I sommar är det 100 år sedan Sverige och Stockholm var värd för de olympiska sommarspelen. Detta skriver Bo Nordlund om på annan plats. Ja, i det här tidningsnumret kan ni läsa en hel del om OS. Vår förening kommer också att framåt hösten i Sandvikens Folkbibliotek ha bade utställning och idrottscafé, när Sandviken firar sina 150 år.

Att fördjupa sig i idrottshistoria är inte bara intressant. Det kan var förbaskat roligt också. I lagom tid före jul kom boken om "Tigern" och det blev en höjdare, tycker jag, och gladdes under många roliga timmar.

Lennart "Tigern" Johansson, eller "Johan" som han mest kallades var som känt en verkligt härlig person.

Tack Ulf "Krigarn" Kriström, Christer "Flashen" Carlsson och Lennart "Hovan" Hovelius för er fullträff.

Eftersom jag vid årsmötet lämnar över ordförandeklubban till någon mycket yngre, är det nu sista gången jag skriver under ovanstående rubrik. Jag passar därför på att tacka för de fyra år, då jag haft ert förtroende som ordförande i GHF.

Varmt tack från mig!

NILS FRÖLANDER

22:a årsmötet onsdag 25 april

i Silvanum, Gävle

(väster om STRÖMVALLEN) KLOCKAN 19.00

*Årsmötesförhandlingar, dagordning
delas ut vid mötet.*

- Diplom till förtjänta Gästrikeledare
- Information om Medlemsresan till Leksand

Tisdag 22 maj

Hockeyprofiler från Brynäs och Leksand

- Kaffe och smörgås (Silvanum)

Brynäs IF 100 år

Valbo AIF 100 år

Sandviken 150 år i höst

Välkomna, ta gärna med vänner!

Styrelsen i GHF

Innehåll i Nummer 1 april 2012

- 1 Världens bästa SIF 1956–1957
- 2 Vår ordförande Nisse tackar för sig
- 3 Medlemsresa till Leksand 200 kronor
- 4–5 Kaj på IHRF:s årsmöte i Göteborg
- 6 Nell höll i Olympiska facklan 1952
- 7 En idrottsromantiker i Olympia
- 8 Olympiskt guld för 100 år sedan
- 9 Gästriklands deltagare i OS
- 10 Brynäs IF firar hundra år
- 11 Valbo AIF – 100 år
- 12 Solskensolympiaden
- 13 Ett fotbollsminne
- 14 Verksamhetsberättelsen 2011
- 15 Verksamhetsplanen 2012
- 16 GHF vill bli fler medlemmar

Gästrikedrottens Historiska Förenings

Medlemsresa tisdag 22 maj 2012 till Leksand

Gävle – Sandviken – Storvik – Hofors – Falun – Borlänge – Leksand – Tällberg – Rättvik och åter (49 personer).

DVD-idrottsfilmer, frågesport och intervjuer i bussen.

Avresa

Gävle, hållplats Y, öst om Järnvägsstationen	kl. 08.15
Resecentrum Sandviken, intill järnvägsstationen	kl. 08.45
Hofors, kiosken/rondellen, östra infarten	kl. 09.15
Rast efter vägen för förmiddagskaffe	
Ankomst till Tegera Arena i Leksand	kl. 11.15

**Förre förbundskaptenen för Tre Kronor,
Bengt "Fisken" Ohlsson, tar emot oss och berättar
tillsammans med hockeyprofiler från Leksand och Gävle**

Dagens lunch i Tegera Arena	kl. 12.45
Rundvandring i arenan	
Avresa från Leksand	kl. 14.30
Eftermiddagskaffe	kl. 15.00
Hemresa	
Åter i Hofors	kl. 16.50
Åter i Sandviken	kl. 17.30
Åter i Gävle	kl. 18.00

200 kronor för allt!

Anmälan sker genom inbetalning av deltagaravgiften kronor 200/person till plusgiro 81 60 67 – 3, eller bankgiro 5602-3559.

Glöm inte att ange namn på inbetalningsblanketten!

Frågor kan ställas till

Curt Larsson

026-197832

curt-larsson@swipnet.se

Bo Nordlund

026-618899

bo.nordlund@telia.com

Anders Hedin

070-7971284

anders.hedin44@gmail.com

Betalas senast 15 maj plusgiro 81 60 67 – 3, bankgiro 5602-3559!

Verksamheten i ord och bilder

FOTOGRAF: KAJ ANNEBRANT

Idrottshistoriska Riksförbundets årsmöte

GHF har en representant i styrelsen, Kaj Annebrant, som lördagen 26 november deltog i årsmötet hos Kvibergs idrottsmuseum i Göteborg. Ett riksförbund bildades 2004 vid ett välbesökt sammanträde i Karlstad. Det dröjde ändå till ett årsmöte i Järvsö, som följs av en fortsättning i Örebro och sedan ett möte på Riksidrottsmuseet i Stockholm, innan enhandlingskraftig styrelse väljs.

Den träffas under två dagar i Örebro läns idrottshistoriska sällskaps museum 1–2 oktober 2010 och har sedan dess haft återkommande månatliga telefonmöten och arbetat fram en handlingsplan för att bli sammanhållande kraft för idrottshistoriska föreningarna i landet.

IHRF vill ha ett...

- nära samarbete med Riksidrottsmuseet i Stockholm.
- värdskap för en idrottshistorisk rikskonferens i samverkan med någon av medlemsorganisationerna 2013 i anslutning till årliga årsmötet.
- upprätta en egen hemsida på internet till gagn för såväl anslutna idrottshistoriska föreningar och sällskap som idrottshistoriskt intresserad allmänhet.

Riksidrottsmötet i Uppsala 27–29 maj 2011

Vi planerade våren 2011 för att delta med en utställning och medverka i Riksidrottsmötet i Uppsala och ordna ett medlemsmöte med föredrag för att få ett avstamp framåt. IHRF:s vilja tog stopp, när RF och medarrangören i Uppsala krävde 10 000 kronor av IHRF om vi skulle vara med.

När vi i GHF 2001 samarbetade med Gästriklands Idrottsförbund vid liknande riksting fick GHF fria händer att ordna ett Idrottskafé i Högbo bruk för de ledare som skulle belönas med Riksidrottsförbundets högsta utmärkelse i guld på kvällen.

Vi gjorde även ett bildband, som rullade under mötesdagarna i konserthuset i Gävle, hade en stor fotoutställning och kände oss mycket välkomna samt uppskattade utan att det kostade något annat än mycket arbete.

Årsmötet i Göteborg 26 november

Gunnar Larsson, tidigare ordförande i Riksidrottsförbundet, valdes till mötesordförande och IHRF:s sekreterare Carl-Erik Johnsson till mötessekreterare för ett 30-tal representanter från Hälsingland, Gästrikland, Uppland i norr och Bohuslän, Värmland och Västergötland.

Där finns 18 idrottshistoriska sällskap/föreningar och idrottsmuseer med omfattande, bred verksamhet som har blivit en förebild för oss andra.

Ordförande Larsson ledde mötet med fast hand och Erik Wiger, Järvsö, omvaldes på ett år.

Gunnar Larsson, ordförande i Göteborgs idrottsmuseums vänner, berättar om Ingemar Johanssons utställning med många fotografier och hans mästarbälte och karriärs många höjdpunkter på en hel våning i Kvibergs Idrottsmuseum.

Gustav Ahlbin, Helsingborg, Roger Gottfridsson, Vellinge, och Carl-Erik Johnsson, Borås, omvaldes på två år till styrelsen.

Jag Kaj Annebrant, har ett år kvar som ordinarie ledamot, valdes på Riksidrottsmuseet.

Ny ledamot i valberedningen blir Bernt Karlsson, ordförande i Upplands IS. Styrelsen fick i uppdrag att ta fram en budget och ett aktuellt medlemsregister med e-postadresser. Avgiften, 500 kronor för ett år ska troligen ändras till en avgift baserad på antalet medlemmar.

IHRF har 30-talet medlemsföreningar.

Kassören Roger Gottfridsson redovisade att förbundet har 22 912 kronor i kassan, och att han fått ordning på ekonomin efter ett byte av kassör. Ordförande Erik Wiger, som presenterat verksamhetsberättelsen fick kritik från tre föreningar och krav på sig att det krävs en mer genomtänkt och tydlig till kommande år. Det lovade ordföranden.

Ett förslag om differentierade medlemsavgifter beroende på medlemsantal diskuterades och ska tas fram av styrelsen till budgetåret 2013–2014.

Årsmötet beslutade sedan styrelsen full ansvarsfrihet för det gångna året.

Styrelsens förslag till verksamhetsinriktning ändrades till en verksamhetsplan. Förbundets bas ska också breddas genom att behålla gamla och rekrytera nya medlemsorganisationer i ökad grad. IHRF ska även utveckla ett samarbete med idrottens organisationer på både riks- och distriktsplanet. Närmast angeläget är en hemsida för att synliggöra IHRF, och skapa en bra logotype, som det diskuterats ett drygt år.

Kvibergs Idrottsmuseum

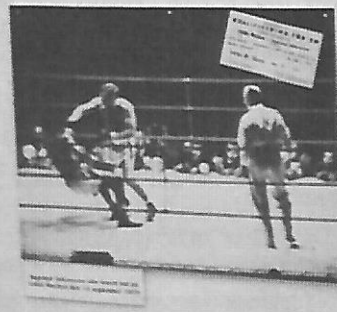

Förre gångaren Lars Hindmar var kvalificerad till fyra OS, får var med i två, 1952 och 1956, och blir diskvalificerad på svenskt initiativ för oren gång i båda. Men ingen tar ifrån honom, hans samling olympiska minnen i frimärken, vykort och mycket annat som finns i två salar i Göteborgs idrottsmuseet.

Roland Gustavssons förslag för IHRF:s mål och strategi för framtiden ska även bli färdigt och presenteras. Helt klart är att Idrottshistoriska Riksförbundet med sina föreningar och sällskap, måste verka för att väcka och underhålla intresset för idrottshistoria.

Förbundet ska i detta syfte, främja studier och forskning samt svara för information till alla medlemsorganisationerna och arbeta för erfarenhetsutbyte mellan dessa. IHRF ska därtill i stort vara ett pådrivande organ på riksnivå och där bevaka, försvara och utveckla Sveriges idrottshistoriska arv samt samordna intressefrågor och aktiviteter för våra idrottshistoriska föreningar och museer.

KAJ ANNEBRANT

EM i tungvikt på Ullevi i Göteborg – 15 ronder mot Dick Richardson.

Årsmötet i Kviberg var mycket välbesökt och konstruktivt och ska leda till att IHRF blir mera känt än det är ute i Sverige. Ett problem är att hålla kontakterna levande i Norrland, då det har blivit kostsamt att resa långt och ta in på hotell eller vandrarhem. Olle Arvidsson, Järvsö, ses längst till vänster och Bernt Karlsson, Uppsala längst till höger.

OS-eldens väg genom Sverige 1952

I år firar Helsingfors att det är 60 år sedan sommarspelen 1952. Den olympiska elden kom från Grekland till Malmö 1 juli 1952. Den stannar till i Lund, Landskrona och även 2 juli i Helsingborg, där cyklisterna från CK Fix, bland andra min far Valter, får facklan vid Magnus Stenbocksstatyn vid Rådhuset. Färdvägen mot Göteborg är till Ängelholm och till gränsen mot Halland.

Lördagen 7 juli når Olympiielden Gästrikland från Falun till Hofors. Lennart Andersson springer fram till centrum och tas emot av tretusen åskådare. Riksidrottsförbundets Torsten Wiklund är också där med olympierna Martin Lundström, skidor, Sara Thomasson, alpint, Åke Seyffarth, skridskor, och Ivar Johansson, brottning. De är hedersvakten under färden genom Sverige till finska gränsen i Haparanda, finländare tar över Olympiafacklan som ska vara framme till OS i Helsingfors 19 juli–3 august.

Guld-Henry har ett hedersuppdrag

Gävle-Henry Eriksson, guldmedaljör i London-OS på 1500 meter 1948 är med i Hofors och resan i Gästrikland samt festligheterna på Norra IP i Sandviken och på Strömvallen i Gävle.

Torsten Wiklund har hjälp av RF:s kassör Bengt Forsberg för att programplanen ska följas i detalj till Haparanda med många stopp utmed vägen och byte av fackelbärare, ceremonier.

Det kräver mycket. Motorfordon med högtalaranläggning, tidigare nämnda olympier ingår, fotograf, en radioman för högtalaranläggningen, några chaufförer och två fanfarblåsare.

I fanvakten ses en olympisk, en svensk, en finsk och en norsk flagga.

I Sandvikens finns egna olympierna Walter Nyström och Nell Sjöström Ersson som bjudits in för att föra OS-elden/facklan vidare mot Gävle.

"Gästrikarna gick man ur huse för att se OS-facklan"

(Arbetsbladet den 8 juni 1952)

Nell springer med OS-facklan

Stafettlöparen in på Norra idrottsplatsen är Allan Lindberg, Europamästare i stav 1946 med jobb på Sandvikens Jernverk. Torsten Wiklund talar. Nell Sjöström springer med olympiska elden fram till stadsgränsen mot Gävle, där Guld-Henry Eriksson tar ansvar för OS-facklan.

"Det var något speciellt med olympiska elden. Att få springa med OS-facklan var mycket gripande, berättar Nell 54 år senare i en tidningsintervju."

(Nell (Sjöström) Ersson, Gefle Dagblad, 3 juli 2004)

Hon säger också:

"Jag tänkte, när jag kom in på Olympiastadion i Helsingfors för att tävla, att olympiielden på Stadion varit i Grekland, ska tillbaka dit och att den har jag burit fram mot Helsingfors."

OS-medaljören Folke Alnevik

Under färden till Gävle och Strömvallens IP är Folke Alnevik, bronsmedaljör på 4x400 meter i London 1948, en av

Walter Nyström tränar för att springa maraton, 42,2 kilometer, men sprang 10 000 meter på 29.54,8 och blir sexa. Nell (Sjöström) Ersson, nu Gävlebo, tävlar i OS i Helsingfors 1952 på 100 meter och i stafett 4x100 meter, där hon är med och sätter ett nordiskt rekord.

de som bär OS-elden vidare mot OS i Helsingfors. I Johanneslöt väntar Olle Åberg och i Gustafsbro avlöser Gustav Östling. Facklan förs sedan med kanot i Gävleån till gamla Sportarbadet.

Folke Alnevik springer in på Strömvallen med OS-facklan. Där finns ett stort antal åskådare, intresserade och förväntansfulla, som vill se även de många äldre gästrikolympier som glatt dem en gång.

Från högtidligheten på Strömvallen tågar gästrikolympierna med Henry Eriksson i täten till Rådhusstorget, där stadsdirektör C.W. Westlund talar inför ännu flera människor.

Efter kraftiga leven såväl för Finland som dess folk tänds från olympiafacklan ett fyrfat, som är brinnande hela natten. Söndag morgon klockan sex tänds Olympia-facklan från fyrfatet. I programmet var Sune "Hållsta" Karlsson tänkt fackelbärare men har gångna natten varit med och släkt en brand i Sandviken och tvingas därför avstå från hedersuppdraget.

KAJ ANNEBRANT

- * **Henry Norrström**, (28/1 1918–14/5 1996), IFK Gävle, friidrott 1952 29:a, maraton.
- * **Walter Nyström**, (30/12 1915), Sandvikens GK, friidrott 1952 6:a, 10 000 meter.
- * **Erich Peters**, (11/3 1920), Sandvikens GA, gymnastik 1952 17:e, lag; 166:a, tolvkamp, individuellt (bäst i barr, 74:a).
- * **Nell Sjöström (Ersson)**, (12/3 1933), Kvinnliga IK, Sandviken, friidrott 1952 placerad 100 meter; placerad 4x100 meter.
- * **Börje Stattin**, (13/2 1930), Gefle GF, gymnastik 1952 17:e, lag; 122:a, individuellt (bäst i räck, 32:a).
- * **Olle Åberg**, (24/1 1925), Gefle IF, friidrott 1952 7:a, 1500 meter.
- * **Gustav Östling**, (17/12 1914–9/7 1989), I 14 IF, Gävle, 1948, IFK Gävle 1952, friidrott 1948 7:a, maraton 1952 12:a, maraton.

En idrottsromantiker i Olympia

För 15 år sedan var min fru och jag med på temaresan "Det antika Grekland". I buss åkte vi under en vecka till olika berömda platser i landet. Vi var cirka 30 personer, både norrmän och svenskar. Så kom man då äntligen till Olympia dit jag längtat så länge jag kan minnas. Denna heliga, forngrekiska kultplats på Peloponnesos, som ingen fick beträda med väpnad makt och där de tidigast dokumenterade olympiska spelen hölls 776 f. Kr. Därefter hölls de vart fjärde år i Olympia till guden Zeus ära tills de, sedan grekerna förlorat sin självständighet till romarna, flyttades år 80 f. Kr. till Rom.

Sedan 776 f. Kr. är alla olympiska segrare förtecknade och det finns belägg för att minst 239 spel hölls under nära 1200 år. Men år 394 förbjöd den kristne romerske kejsaren Theodosius spelen. Han ansåg att dessa kvarlevor från en hednisk kult måste bort.

De gamla hednatemplet i Olympia revs och några sekel senare begravdes platsen helt av sand genom översvämningar. Så det Olympia vi nu andäktigt vandrade i under sakkunnig guidning hade grävts fram av arkeologer med början 1875.

Ett av världens sju underverk

Fidias, det antika Greklands ryktbaraste bildhuggare, hade till exempel haft sin verkstad här, när han i mitten av 400-talet f. Kr., till Zeustemplet skapade den över 12 m höga guld- samt elfenbensklädda Zeusstatyn, som kom att räknas som ett av världens sju underverk.

Nu hade arkeologerna i resterna av hans verkstad påträffat skärvor av en keramik kopp. Efter att ha rengjort och limmat ihop bitarna, kunde man till stor häpnad läsa inskriptionen:

TILLHÖR FIDIAS (på grekiska alltså). I det museum som nu fanns på platsen kunde vi således stå och titta på Fidias fikamugg. Den han använde för 2450 år sedan, när han ville svalka sin törstiga strupe. Känslan kan inte beskrivas.

Till råga på allt kunde man också beskåda den nu till bucklade hjälm, som Miltiades hade på sig, när han ledde grekerna till segern över perserna vid Marathon 490 f. Kr. Det var sed att hjältar skänkte något från sin utrustning till Zeus ära att förvaras i hans tempel. Miltiades namn var ordentligt ingraverat. Det var också minst sagt en bedövande upplevelse för en historienörd.

Ni kommer väl ihåg hur det gick vid Marathon. Av persernas landsatta armé stupade 9600 man. Resten av de landsatta perserna cirka 16500 man flydde till sina fartyg, varefter den persiska flottan seglade mot Aten för att ta staden innan grekerna hann dit.

Grekerna förlorade i slaget endast 192 man! De tröttkörda grekerna 10900 man, sprang nu i full utrustning och "för brinnande livet" (enligt Herodotos), de fyra milen för att hinna till Aten före perserna. Man hann dit i tid och kunde skrämja perserna från att landstiga.

Första maratonloppet

Denna språngmarsch borde vara förebilden för maratonloppet. Inte historien om att det var budbäraren Feidippos som sprang till Aten och, sedan han lämnat budskapet om segern segnade död ner. Den historien avfärdas numera som en myt. Den dök upp mer än 100 år senare, än den skildring av slaget, som Herodotos (född 486 f. Kr) gav efter att ha pratat med "dom som var med".

Nu ska ni få höra vilken nytta man kan ha av att vara intresserad av idrottshistoria. När min fru och jag till slut befann oss ute på den sista olympiska tävlingsbanan i Olympia, anlagd på 300-talet f. Kr. och som återställdes till ursprungligt skick, fanns samtidigt bara två till där, två norska damer ur vårt resesällskap. En äldre och en yngre.

Plötsligt ser vi hur den äldre damen snabbt böjer sig ner och plockar upp något från banan. Man hade ju upprepade gånger under resan berättat för oss att det är strängt förbjudet att plocka med sig något från dessa historiska lämningar så jag kunde inte hålla mig från att på skämt ropa: Happa, happa, inte röra!

Då kom den yngre damen mot oss och berättade, att hennes gamla mor bara ville ta med sig en liten, liten sten att lägga på sin fars grav. Han hade nämligen en gång blivit olympisk guldmedaljör. Med den överväldigande godhet som är mig beskärd, lovade jag att inte säga något till någon om moderns fräckhet. För min del fick hon smussa med sig vad som helst till vårt gamla broderland. Jag kunde naturligtvis inte låta bli att fråga, när och i vilken gren hennes morfar vann sin guldmedalj. I Stockholm 1912 i femkamp, blev svaret.

Jasså, var Ferdinand Bie din far, sa jag som om femkampen just visats live i TV. Gissa om de blev imponerade. Eftersom man inte vill uppträda hur som helst, när man står på det antika Olympias tävlingsbana, sa jag naturligtvis inte till dessa rara damer att jag visste att han fått den medalj, som Jim Thorpe, den fantastiske fattige indianstudenten, först erövrade genom sina överlägsna segrar i både fem- och tiokamp, men senare, å det löjligaste framtogs, då det uppdragats att han tidigare tjänat några fattiga dollar, när han deltagit i några basebollmatcher i en lägre professionell liga.

NILS FRÖLANDER

När Paavo Nurmi diskades

Finlands genom tiderna störste idrottsman erövrade under sin makalösa karriär 9 OS-guld i löpning, tre i Antwerpen 1920, fem i Paris 1924 och ett i Amsterdam 1928. Dessutom 3 OS-silver. Sedan alla dessa 25 världsrekord och otaliga segerlopp.

Paavo hade tänkt sätta punkt för sin karriär med att vinna maratonloppet i OS i Los Angeles 1932. Men av detta blev intet. Nationalidolen avstängdes och diskvalificerades 1931 för "försyndelser mot amatörreglerna". Näja, han lär ha löpt för taxan 1 mark per meter sedan mitten av 1920-talet. Och han löpte långa lopp.

Den som i egenskap av ordförande i internationella friidrottsförbundet skrev under diskningsdomen var Sigfrid Edström. Han var en benhård försvarare av amatörparagrafen tillsammans med senare efterträdaren amerikanen Avery Brundage.

Paavo som aldrig förlät Edström för detta blev också hatisk mot Sverige. Det svenskhata som funnits tidigare växte nu ordentligt i Finland. Finnkampen diskningsåret 1931 urartade totalt. Bland annat rusade finska åskådare in på planen och sparkade segrande svenska löpare på smalbenen.

Det gick till och med så långt att landskampsutbytet länderna emellan fick läggas på is i åtta år! Det berättas också att en del finnar vägrade att åka spårvagn i Helsingfors eftersom dessa tillverkats av ASEA, det företag där Sigfrid Edström var verkställande direktör.

NILS FRÖLANDER

Olympiskt guld till Gästrikland för 100 år sedan

Tillsammans med sina svenska lagkamrater i terrängloppet tog Josef Ternström täten ut ur Olympiastadion 1912. Officiell distans i olympiaprogrammet var 8000 m, i verkligheten visade sig banan vara ett par kilometer längre. Samtidens suverän på långdistans Hannes Kohlemainen, Finland, skruvade upp tempot och svenskarna tvingades släppa kontakten. Hjalmar "Insjön" Andersson och John Eke tog dock pallplatser som tvåa och trea.

Ett hårt och jämnt tempo kännetecknade alltid Josef Ternströms löpning. Så även i olympiaterrängen. Med sin starka avslutning kämpade han sig i mål som femma och säkrade därigenom den svenska lagsegern. Gefle IF och Gästrikland hade vunnit sitt första OS-guld!

Lagkamraten i Gefle IF Johan Sundqvist presterade på tionde plats ett mer än godkänt lopp, men blev ändå utanför guldlaget.

Drömmarnas mål var Berlin-OS 1916

De kommande säsongerna bekräftade Josef Ternström sin styrka som envis långlöpare. Drömmarnas mål var OS i Berlin 1916. Då skulle han vara 28 år, en god ålder för långdistansare. Men världskrigets utbrott 1914 blev ett grymt slut på olympiadrömmar.

Träningsvillig och målinriktad fortsatte Josef sin satsning på särskilt 5000 m och 10000 m. Totalt tog han 12 SM-medaljer de flesta i terränglöpning. Josef satte officiellt världsrekord på 3000 m hinder med 9,43,8. De uppskrivade förväntningarna på hemmahoppet vid SM på Strömvallen 1915 infriades emellertid inte, då Josef som den tempolöpare han alltid var drog grymt och länge

men spurtbesegrades av tre löpare på upploppet. Mest uppmärksammas blev Josef för segern på 5000 m i den stora Oslogalan 1917.

Än idag måste man respektera tiden 15,11, vilket blev hans personliga rekord. Med den tiden hade Josef haft två löpare efter sig på 5000 m vid SM på Gunder Hägg Stadion år 2011.

Hämmades av jobbet inom SJ

Som banarbetare vid SJ hade Josef begränsade träningsmöjligheter, vilket inte hindrade att han strävade efter att följa ett ambitiöst och personligt träningsprogram. Det redovisade han i Nordiskt Idrottslif, när tidningen i sitt julnummer 1914 frågat Sveriges främsta idrottsmän, hur de förklarade sina framgångar.

Josefs träningsprogram började i februari med löpning 3 till 4 km tisdagar och torsdagar samt promenad söndagar, ungefär 3 mil i hård fart med långa steg. Dessa promenader fortsatte sen i mars och april. Men då utökades löpningarna till ungefär 6 km.

I april började han löpa sportklädd och löpträningen växte till 8 km tisdagar och cirka 12 km torsdagar. Dessutom tränade han med hopprep. Som allmänt hälsoråd rekommenderade Josef bastu med kall avrivning. Total avhållsamhet från sprit och tobak under tränings- och tävlings tiden. Tidigt i säng och god sömn till klockan sex varje morgon.

Så tränade en olympisk mästare på långdistans för 100 år sedan!

BO NORDLUND

Nummer 169 Josef Ternström, som alltid öppnade sina lopp i hårt och jämnt tempo, är också bland de främsta, när de lämnar Stockholms Stadion. Men avslutar så starkt att han blir individuell femma i OS-loppet 1912 och är med i Sveriges OS-guldtag.

— Gästriklands deltagare i olympiaden 1912 —

Terränglöparna Josef Ternström och Johan Sundqvist representerade framgångsrikt Gefle IF och Gästrikland i olympiaden 1912, men från distriktet tävlade också på Stockholms Olympiastadion Clas Gille från Gefle IF i stav.

Han klarade inte kvalgränsen 3.65 meter utan blev utslagen på 3.60 som fem svenska lagkamrater. Tyvärr något snopet, då Gille brukade vara säker på 380. Den höjden innebar delat OS-brons för löjtnanten Bertil Uggle, som sedermera blev populär som majoren med morgongymnastik i Sveriges Radio.

Officeren Nils Frykberg IFK Gävle, blev utslagen på fjärde plats i en av semifinalerna på 1500 m. Han startade även i laget på 3000 m. Men som elva i mål kom han inte med i svenska silverlaget.

Sverige tog hem medaljerna i tresteg. Guld för Gustaf Lindblom, som med tiden blev känd som "Topsy" på danspalatset Nalen i Stockholm. Bronsmedaljör i tresteg blev Erik Almlöf från Djurgårdens IF. Han flyttade senare till Gävle och tävlade många år med framgång för IFK Gävle.

Han var en av elva Gävlegrabbar som startade i Antwerpens olympiska spel 1920. Till stor del sponsrade av Isaac Westergrens generösa bidrag. Erik Almlöf tog OS-brons också 1920 med det något förbättrade resultatet 14,27 meter.

Det var enbart friidrottare från Gefle IF och IFK Gävle, som representerade Gästrikland i Stockholms-OS. Detta kan tolkas som tecken på Gästrikedrottens begränsade omfattning samt spridning under tidiga 1900-talet.

BO NORDLUND

Jesse Owens OS-kung 1936 i spikskor från Uppsala

Vi olympiska spelen 1936 i Berlin tävlade världsstjärnan Jesse Owens i spikskor tillverkade av LE Larssons skofabrik i Uppsala, grundad 1911. När svensk friidrott med Gunder Hägg, Arne Andersson, Lennart Strand, Hasse Liljekvist och många flera höll världsklass fanns i Uppsala deras läster stående för snabbleverans,

Uppsalas tävlingscyklister hade från 1920 haft speciella cykelskor från Larssons. Våra främsta brottare, Johan Richthoff och Axel Cadier, tävlade i firmans "handgjorda skor".

KAJ ANNNEBRANT

Visste ni detta?

* När vår idrottsintresserade kung Gustav V gratulerade amerikanske fenomenale fem- och tiokampsegraren 1912, Jim Thorpe, och beundrande sade "Sir, you are the greatest athlete in the world" så replikerade halvblodsindianen korthugget "Thanks, King!"

* I ett försök att tackla muskulöse Jim Thorpe skadade en ung man ur arméns lag sig så illa att han aldrig mer kunde spela amerikansk fotboll. Ynglingens namn var Dwight D. Eisenhower, som istället så småningom blev amerikansk överbefälhavare och ledde invasionen i Normandie 1944 samt senare är USA:s president 1953–1961.

* Den kände amerikanske pansargeneralen i andra världskriget George Patton blev 5:a i modern femkamp i Stockholm 1912.

* Vår karismatiske spjutkastare Erik Lemming, som vinner nn två guld i London 1908 och ett i Stockholm 1912, var inte enbart polis och sedan systembolagschef i Göteborg och allmänt en mycket trevlig person, utan han var också en strålande pianist. Men vad ni kanske inte visste är – att han var skådespelaren Georg Rydebergs "okände" pappa.

NILS FRÖLANDER

Vid OS-uttagningstävlingarna på Stadion 1912 klarade Clas Gille 375 cm.

Brynäs IF firar hundra år hela 2012

Idrotten hade en häftig utveckling i Sverige i början av förra seklet. Intresset stegrades av de olympiska spelen i Stockholm sommaren 1912. Många ungdomar anslöt sig till föreningar i olika sporter eller startade nya. Även i

Joa Elfsberg, trefaldig olympier.

arbetarkvarteren på då ganska nya stadsdelen Brynäs spirade idrottsintresset. Söndagen den 12 maj 1912 samlas ett gäng ungdomar och bildar då Brynäs Idrottsförening. Nils Nordin väljs till ordförande. Några andra som är med och bildar föreningen är bröderna Erik och Efraim Sundin, Ture Ternström, Oscar Wallén och Ferdinand Blomqvist.

Denna nu historiska söndag för hundra år sedan kunde grundarna inte ana vad som skulle bli av denna förening! Utveckling och framgångar har berättats i andra sammanhang. Vi ska inte gå in på det i denna artikel. Vi berättar i stället hur vi berätta hur föreningen firar de hundra åren.

Inget traditionellt firande

Det blir inte ett traditionellt firande med bankett utan vi gör det lite annorlunda. Det blir ett helt jubileumsår med utspritt firande och många händelser. Är inte det typiskt Brynäs? Att våga gå egna vägar?

Nåja, en jubileumsbok blir det! Ulf Kriström arbetar för högttryck med den. Förhoppningsvis släpps jubileumsboken på föreningens födelsedag den 12 maj. Den dagen håller jubilarerna en officiell mottagning i Läkerol Arenas entréhall. Alla är välkomna till ett intressant program – för både stora och små!

Firandet tjuvstartade redan den 30 december 2011 med en ståtlig invigning av jubileumsåret i samband med elitseriematchen mot Växjö Lakers. Biljetterna till matchen kostade 100 kronor. Läkerol Arena var fylld till sista plats när strålkastarna riktades mot Tord Lundström, som möttes av stående ovationer. Tord överlämnade matchtröja med

Här uppvaktrar Anders Hedin 100-åringen Gävle GIK 2006.

nummer 100 till lagkaptenen Jacob Silfverberg. Jubileumsåret förklarades invigt av ordföranden Bo Bylund. Att Brynäs så småningom vann matchen mot Växjö var förstås på sin plats!

Landskamp Tre Kronor mot USA 1 maj

Som ett led i firandet förläggs landskampen Tre Kronor-USA till Läkerol Arena den 1 maj. Matchen är genrep inför VM som inleds följande vecka i Stockholm. Säkerligen blir det ett starkt Tre Kronor som kommer till Gävle. Och, allt talar för att det blir Brynäsinslag i Tre Kronor!

Fotboll har funnits i Brynäs IF genom alla åren. Sedan många år tillbaka utgör Brynäs IF Fotboll en självständig förening. Med gemensam historia och klubbmärke är det naturligt att samordna firandet. Fotbollens stora dag firas den 30 juni på Måsberget med inledande barnkalas, som följs av ett evenemang för äldre. Alla är välkomna också dit!

I samband med den första lördagsmatchen säsongen 2012/2013 fortsätter firandet i Läkerol Arena med öppet hus. En utställning på temat "Brynäs första hundra år" invigs. Efter kvällens match är det dags för stor fest. Samtliga spelare som har representerat Brynäs ska bjudas in. Kvällen kommer att innehålla överraskningar, intervjuer och underhållning av alla de slag.

Utomhusmatch med 15 000 åskådare

Lördagen den 8 december blir det Grand Final på jubileumsåret. En gigantisk utomhusarena att komma att uppföras på parkeringen vid Läkerol Arena. Brynäs spelar där elitseriematch inför förhoppningsvis 15 000 åskådare. Efter matchen avslutas firandet med fest i Läkerol Arena.

ANDERS HEDIN

GHF gratulerar

70 år 2 januari Rolf Zetterlund, Stockholm, spelat fotboll i SIF, bandy i SAIK, Allsvensk i AIK och IK Brage. Guldbollen 1980. Allsvensk tränare 1980–1999.

101 år 27 februari, Egon Sundberg, Sandviken, spelade 103 allsvenska matcher i SIF, 23 mål.

100 år 11 maj 2011, Bror Arfvelin, Gävle, tennisens "Grand Old Man". Föddes och växte upp i Mora och fick redan som 10-åring börja arbeta på sågverk.

Fyra bröder Arfvelin, var duktiga simmare och vattenpolospelare. Bror har två DM-guld, men karriären tog slut som 18-åring, då han drabbades av tuberkulos. Då började han studera i olika skolor under tio års sjukdomstid, blev sedan bilhandlare och även kamrer på Ljusnans och Voxnans vattenregleringsverk

Tennis började han spela som 36 åring men först som 71-åring, när han flyttat till Gävle, deltog han i sitt första mästerskap. Han erövrade sen 17 veteran-SM-guld, spelade i olika veteranlandslag sex gånger, blev europamästare och har ett lag-VM-brons.

Tennisen ledde till resor och möten med gamla storspelare som Fred Perry och Kalle Schröder.

NILS FRÖLANDER

Valbo AIF 100 år

Redan 4 september 1901 kan man i Gefle Dagblad läsa. "En idrottsförening har på initiativ av två från Amerika hemresta bröder, Karl och Johan Almstedt i Allmänninge, bildats i Valbo".

Det fanns många byar, och tävlingar utkämpades mellan byarna. Att gå med i en förening i en annan by hade kanske sina hinder. Så, istället för att ansluta sig till nybildade föreningen "söder om landsvägen", (Gävle/Sandviken), valde man i Lund "norr om" att den 18 juni 1912 bilda Valbo Allmänna Idrottsförening V.A.I.F.

1917 meddelas på ett styrelsemöte i VAIF att man "med tacksamhet från den nerlagda Valbo Idrottsförening i Allmänninge mottagit 40 st nummerlappar". Om "Nirsbröderna" Johan, Olle och Emil Eriksson följde med "på köpet" vet vi inte. De tre bröderna från Allmänninge by lade på 1920-talet grunden till, vad många anser VAIF:s mest framgångsrika grenar: – skidororientering och skidbudkavle. SM-guld och flera silver- och bronsplaketter i föreningens tidiga historia vittnar om det. "Mästerorienteraren" själv, Gunnar Berglund, erhöll förresten Gefle Dagblads bragdplakett 1962 "för utomordentliga insatser inom orienteringssporten".

VAIF:s fotbollslag, troligen 1913. Stående från vänster: Georg Kusbom, Gösta Boström, Gunnar Carlström, Gustav Persson, och Knut Åström.

Knästående: Johan Westerlund, första ordföranden, Hans Hansson och Gunnar Skogslund. Sittande: Abraham Westlin, Robert Backlund och Elis Carlström.

Fotboll, skidor och friidrott

Annars var fotboll, skidor och friidrott på programmet. Det första fotot, från 1913, på VAIF:s fotbollslag skvallrar om det. Från tidiga år, 1923, nämns en seriematch mot Brynäs. Resultat; seger med 4-0! Samma Brynäs som tog SM-guld 1925!

"Herrgårds-Erik" Östling i Östanbäck tog 1915, initiativ till första tävlingen på skidor. Ett vandringspris sattes upp 1916 och man i gång. Först till tre in-teckningar gällde och Erik var. snabb. Han tog tre raka, och det åtråvärda priset blev då hans.

Friidrottens första tävling har vi hittat på en affisch från 1917. Genom att fylla igen ett dike vid Falltä i Lund fanns en plan på cirka 50x90 meter. "Vi fyllde med sågspån och allt möjligt" Sedan stakades banor ut med käppar i "fotbollsplanens gräsmatta".

Ett gediget program följde: 100m, 400m, 1500m, kula, diskus, spjut, längd, höjd och stav. Dessutom atletik och tandatletik!? Den nybildade Åbyfors Mässingssextett underhöll. Entré 35 öre!

Vi skulle kunna berätta om Åbyvallen. Valbos fina IP. Inköpt och iordningställd med ideella insatser 1926-1930. Derbyn mellan Valbo och Forsbackas fotbollslag. När en av bröderna Eidhagen som spelade i Valbo varit med och vunnit över Forsbacka vågade han inte åka hem. Fyra bröder i det förlorande laget väntade hemma i Forsbacka. Varningarna haglade.

Det gällde vem som var "bäst i socken". Publiken trivdes. Publikrekordet är från ett derby 1945. 1200 personer!

Barbro Martinsson-Grahn – Årets idrottsskvinna 1964

Vidare om våra "exporter"; Barbro Martinsson-Grahn, Årets Idrottsskvinna 1964. Bröderna Lundqvist i pingis. Berra Hellman och Mattias Hugosson i fotboll. Joa Elfsberg och förstås Nicklas Bäckström i hockey och några till.

Och naturligtvis om våra fantastiska ledarprofiler som Alf Karlsson och Stig Hedström (Mr Valbo Games) i 50 år, ett halvt sekel, och fortfarande med och jobbar inom föreningen och annat också. Vi tror att Jubileumsskriften blir en intressant läsning. Köp den!

Jubileumsåret planeras olika aktiviteter tillsammans med gamla sektionerna, fotboll, hockey, numera självständiga egna föreningar. En "Öppenhudag" 16 juni och en helt ny aktivitet: "Motionsklassikern" på skidor, cykel, i simning och terränglöpning i egen takt ska ordnas.

LARS-VIDAR STRÖM

Vågar vi en hoppas på en ny Barbro Martinsson i VAIF – föreningens främsta skidåkare genom tiderna – skidolympier redan 1956. Årets idrottsskvinna 1964.

Solskensolympiaden för hundra år sedan

Förväntningarna var stora på Eric Lemming, när arrangörerna valt att lägga spjutkastning med bästa hand direkt efter nationalistiskt präglade invigningen av olympiska spelen i Stockholm 1912. Lemming var sedan tidigare OS tvåfaldig guldmedaljör.

Lemming slog till med ett avgörande kast långt bortom andras markeringar, och det som i folkmun blev "solskensolympiaden" hade fått en smakstart i nationell yra.

Olympiaden hade varit reserverad för Tyskland. Men Victor Balck i samråd med Clarence von Rosén övertygade IOIK om att Sverige borde ta över. Det betydde mycket för Coubertins olympiska idé. Eftersom tidigare olympiska spel varit närmare fiasko än succé.

Svensk idrott var positiv till ett OS

Den fortfarande socialt begränsade svenska idrottsrörelsen ställde sig helt lojal till spelen och dess finansiering, liksom regeringen, som tog politiska besluten. Olympiaden blev aldrig en riksdagsfråga, vilket kanske var tur med tanke på en njugg attityd där till växande idrotten.

Efter förslag fram och tillbaka fick Torben Grut uppdraget att bygga ett Olympiastadion. Det var tänkt att bli en framtida permanent arena, som förenade en medeltida arkitektkur med modernitet. Både nationellt och internationellt kom Olympiastadion att bli en förebild.

Den 12 juli drabbades Olympiastadion av nationell hysteri. Officerarna Lilliehök, Åsbrink och de La tog hem guld, silver och brons till Sverige i modern femkamp. Svensk fanor blev fler än någonsin och en myndig publikröst tog upp "Du gamla du fria". Hela publiken föll in tills sången böljade fosterländskt över stadion. Annorlunda, uppsluppen och folklig stämning rådde bland de 15 000, som grämde sig över Erik Börjessons missade straff och en förlust i mot Holland i fotbollens kvartsfinal.

Sigge Jacobsson skulle vinna maraton

Inför maratonloppet var förhoppningarna om svenskt guld uppskrivade. Sigge Jacobsson hade underkastat sig träning som självplågeri. Han förutspådde rekordvarmt maratonlopp, plågade sig med långlöpning i hettan på Tanto sockerbruks torkvind. Trots sin rutin gjorde han misstaget att starta i nyinköpta tävlingsskor och plågade sig i mål på sjätte plats med svåra skoskav.

Sigge Jacobsson springer i mål som sexa på Olympiastadion 1912.

Olympiska maratonlopp är tragiska och häpnadsväckande äventyr. Så i 32 gradig solheta 1912. Ny forskning har dock förstört myten om japanen som av törst försvann på saftkalas. Arrangörerna visste vart han tog vägen. Av 64 startande kom 34 i mål men svårt utmattade.

Den unge portugisen Lazaro stupade medvetslös och fördes i ilfart till Serafimern, där han avled. Till hans unga änka och barn startades en insamling. Mitt under OS var det en debatt om medicinska risker med maratonlöpning. Tävlingsläkarna och IOK diskuterade maratons vara eller inte vara i framtiden. I Svenska Dagbladet skrev en läkare att idrott med tävlande som svimmar i mål och dör är livsfarlig och parodisk.

Nio timmars brottningsmatch

Solskensolympiaden blev också en plåga för brottarna. Under gassande sol brottades man till fallseger, vilket gjorde att A. Ahlgren Sverige och Böhling Finland stångades i nio timmar i finalen i lätt tungvikt utan att segra. Båda dömdes som silvermedaljörer. Matchen bröts varje halvtimme för att uträtta behov, förfriska sig och smörja in sig mot solen som bränt kropparna svidande röda.

Brottnings var jämte dragkamp folkliga grenar i en annars tämligen aristokratisk och borgerlig olympiad. Mäktigt populära blev de massiva herrarna i dragkampslaget som krossade allt motstånd. I laget ingick sex bastanta Stockholmpoliser och en lika tung kollega från Göteborg och en omätligt stark fiskarbohem från Sandhamn.

Kung Gustav V var outtröttlig och synbarligen förtjust prisutdelare. Kronprins Gustav Adolf var betrodd att dela ut bronsmedaljer. Varje individuell segrare fick medalj i äkta guld, medan lagsegrare fick en imitation i guld. Förutom i ryttartävlingarna, där officerare belönades med äkta lagguld.

Kontrollen av amatörism var i Coubertins anda rigorös och motsägelsefull, vilket gjorde att Jim Thorpe som diskad och proffsförklarad för eftervärlden framstod som OS kanske meste berömda idrottsman. Officerare till häst ifrågasattes däremot inte som professionella.

Nationalism genomsyrade olympiaden vilket medförde intrikata problem. Ryssland ville förbjuda sitt storhertigdöme Finland att delta med egen trupp. Tack vare en kompromiss fick Finland starta med egen trupp men under rysk flagga. Vid invigningen försökte dock Finland markera avstånd till Ryssland och använda egen flagga, som den svenska polisen snabbt och smidigt beslagtogs.

På grund av sådana omständigheter hyllade publiken dubbla guldmedaljören på 5000 m och 10000 m Hannes Kolehmainen påtagligt demonstrativt och hjärtligt.

OS i Stockholm innebar lite av räddning för den olympiska idén, som var skamfilad.

Skytte, ridning och särskilt gymnastik var däremot nationellt befrämjande. Opinionen i Sverige blev i alla fall idrottsvänligare. Så även i riksdagen. Inom kyrkan, på landbygden och i arbetarrörelsen bröts långsamt en negativ attityd. 1913 beviljade riksdagen också med knapp majoritet sitt första statsanslag till idrotten 100 000 kr.

BO NORDLUND

Ett fotbollsminne från 1950-talet

Fotboll har så långt undertecknad kan minnas varit mitt stora idrottsintresse. Jag missade aldrig en radioutsändning med Sven Jerring som referent. All fritid ägnade jag och en kompis åt fotboll. Kompisen målvakt, jag skytt. Kompisen var någon av dåtidens stora målvakter, jag ofta Karl-Alfred Jakobsson skyttekungen från GAIS. 1953/54 spelade Sandvikens IF igen i Allsvenskan. Fotbollssäsongen startade då på hösten och avslutades våren därpå.

Bussresor från Skärplinge till Jernvallen

Hösten 1953 arrangerade SJ bussresor från Skärplinge i Norduppland till Jernvallen. Matcher spelades alltid på söndagar med avspark klockan 13.30. Söndagen 27:e september 1953 skulle Malmö FF komma till Jernvallen. Efter en cykeltur på ca en mil från min hemby, söder om Skärplinge, klev jag med lätt darrande ben på bussen. Nyss fyllda 14 år var det en fantastiskt spännande resa, som väntade de dryga sju milen till Sandviken. Dagens ungdom med flera utlandsresor bakom sig fattar inte vilken upplevelse det var. Färden till Sandviken tog cirka två timmar. Riks 80 fanns ju inte 1953.

Jernverket musikkår spelade

Väl framme i Sandviken och Jernvallen möttes jag av taktfast musik. Jernverkets musikkår spelade på innerplan. Kan inte erinra mig att jag såg några poliser utan bara herrar iförda stor vegamössor med texten VAKT, som lotsade åskådarna på plats.

Publiksiffran den här söndagen var fantastiska 11 754 personer. Läktarna var fyllda och folk satt på bänkar på löparbanorna runt fotbollsplanen. På läktarna gick ungdomar och sålde godis från Cloetta. Men också något på den tiden så exotiskt som bananer – eller som man ropade: "Bananer gula som japaner". Prova det försäljningsargumentet idag!

Prick 13.30 blev det avspark. Domare i matchen var en stor profil, Tore "Kopparn" Sjöberg, oklanderligt klädd, toppt med spikrak mittben och därtill ett fantastiskt självförtroende.

Han kunde inte engelska men det hindrade honom inte att döma många matcher utomlands. Blev det bråkigt på plan röt "Kopparn" i med "Tessylike", vilket enligt honom själv betydde "Ta't lugnt". Det gjorde bråkstakarna av ren häpnad.

Vindsnabbe Curt Cahlman

Min store idol i SIF var den vindsnabbe högerbacken Curt Cahlman. Hans ruscher efter långsidan var härliga att se. Malmö ledde efter första halvlek med 0-1. Sandviken kvitterade på straff. Straffläggare var centerhalven Åke Kling. Hans straffar var vill jag minnas inte av det elegantaste slaget. Han bara klev fram och på något konstigt sätt vred han in bollen i målet. Sandviken tog sedan ledningen med 2-1 som stod sig till 89:e minuten, då Malmös Sven Hjertrsson kvitterade på en hörna. Slutresultat 2-2. Just Sven Hjertrsson är anledningen till att jag snart 60 år senare så väl minns den här matchen. Hjertrsson var inte bara en hård spelare som gav allt för sitt MFF, utan också mycket verbal och retlig i kontakten med motspelarna. I andra halvlek var det bråk mellan Hjertrsson och några Sandvikenspelare.

Bråket blev så häftigt att Malmö FF:s legendariske ledare Erik Persson var tvungen att komma ut på plan och lugna ner Hjertrsson. Persson var som vanligt klädd i gråvit regnrock, gandhiskynke.

Sven Hjertrsson buades ut

Händelsen ledde till att så fort Hjertrsson fick bollen buades han ut av publiken. I 89:e minuten fick så MFF hörna och på hörnan nickade Hjertrsson in kvitteringen bakom "Tjofsen" Olsson. Jag kan fortfarande för mitt inre se den glädjedans Hjertrsson utförde efter målet och hans gestikulerande mot publiken "där fick ni så ni teg".

Ett beteende som idag förmodligen lett till upplopp. För mig blev matchen ett oförglömligt minne.

Hjertrsson och Sigge Parling

Sven Hjertrsson avslutade sin allsvenska karriär den 30 maj 1954 mot Djurgården. Där spelade då GHF:s medlem Sigvard "Sigge" Parling. Han gjorde först 1-0 till DIF och i 58:e minuten 3-0 i misstänkt offsideläge, enligt tidningsreferaten.

Målet fick Hjertrsson att bli rasande, och han skrek till domaren Sigvard Hellström "Har du blivit blind?" Hellström hade tidigare muntligen varnat Hjertrsson två gånger för olämpligt uppträdande mot just domaren och nu räckte det. Hjertrsson blev utvisad. En medspelare Nils-Åke "Kajan" Sandell tipsade Hjertrsson att säga "Jag har fått solsting".

Avstängd i tre månader

Det var en extremt varm sommardag men solsting eller inte bet inte på domaren. För första gången på 20 år blev en allsvensk spelare utvisad och avstängd i tre månader. Den långa avstängningen berodde delvis på att Hjertrsson vägrade lämna plan. Utvisningen väckte mycket stor uppmärksamhet i massmedia. Nåja, det var inte första gången Hjertrsson uppmärksammades.

ANDERS HEDBOM

Verksamhetsberättelse 2011

GÄSTRIKEIDROTTEHS HISTORISKA FÖRENING (GHF)

Årsmötet

Vid årsmötet 28 april på Silvanum i Gävle informerade Gefle IF om sommarens arrangemang av SM i friidrott och föreningen presenterade även sin ungdomsverksamhet.

GHF:s diplom tilldelades:

Leif Bergström Harnäs/Skutskärs SS
Britta Blomqvist IF Skade
Doris Wiberg Gävle GIK/Gävle OK
Gunilla Falck Sandvikens TK
Ylva Hedman (Lindberg) IK Huga/Akilles
Breit Hellman Brynäs IF
Bo Hessel Brynäs IF
Lars Holm Storviks IF

Under året har dessutom tennislegendaren Bror Arfvelin 100 år och internationella elitdomaren Christer Karlsson 65 år uppvaktats på sina högtidsdagar med GHF:s diplom.

Styrelsen 2011

Valberedningens förslag 2012

Ordförande Nils Frölander (omvald 1 år)	Anders Hedin, nyval 1 år
Vice ordförande Anders Hedin (kvarstående 1 år)	Nils Frölander, nyval 1 år
Kassör Curt Larsson (kvarstående 1 år)	Curt Larsson, omval 2 år
Sekreterare Bo Nordlund (kvarstående 1 år)	Bo Nordlund, omval 2 år
Ledamot Lars Blomgren (kvarstående 1 år)	Lars Blomgren, omval 2 år
Ledamöter Karl Otto Aspgren, Inga-Lisa Eriksson (omval 2 år)	
Adjungerade ledamöter Kaj Annebrant, Anders Hedbon, (omval 1 år)	
Revisor Åke Nilsson (omvald 1 år) Revisorsuppleant Lars Ström (omval 1 år)	
Valberedning Kaj Annebrant och Lars Blomgren (omval 1 år)	

Styrelsen har under året haft fem protokollförda sammanträden. Styrelsen har dessutom arbetat i mindre grupper med olika uppgifter. Kaj Annebrant representerade GHF vid Idrottshistoriska Riksförbundets årsmöte i Göteborg. Han även är styrelseledamot i Riksförbundet.

Medlemsbladet

På sedvanligt sätt har GHF utgivit två medlemsblad. Ett i april och ett i november. Kaj Annebrant har varit ansvarig utgivare. För utförligare läsning om verksamheten än i årsredogörelsen hänvisar vi till medlemsbladen.

Medlemsresa maj 2011

Ett femtiotal deltog i året resa som gick till Lugnet i Falun. Daniels Sven Olsson presenterade Idrottsmuseet och berättade om Dalarnas idrottshistoria. Lena Birath, svensk mästare i både bandy och innebandy, intervjuades

om sina erfarenheter av elitidrott. Göte Nordin och Posa Serenius berättade minnen från speedway och isracring. Även en våra gästrikar Inga-Lisa Eriksson, Nell Ersson och Arne Norrback bjöd på sina idrottsminnen.

I Dalarnas idrottshistoriska Förenings skrift "Idrottsarvet" refererades utförligt GHF:s besök.

GHF vid SM i friidrott 2011

Gefle IF hade liksom vid SM 2002 ställt ett stort tält till förfogande för GHF:s arrangemang. Där tog många besökare del av GHF:s bildutställning över Gästriklands friidrott genom tiderna. Lars Vidar Ström ansvarade för videovisning av intervjuer med klassiska friidrottare och unika filmer om friidrott. Kaj Annebrant intervjuade några av friidrottens stora grabbar, tränare och ledarveteraner.

Under en förmiddag guidade Bo Nordlund föreningen "Stora grabbar" under en kultur- och idrottshistorisk bussfärd genom Gävle.

Sandviken 150 år och GHF

Projektansvarige för jubileumet Kenneth Sjöholm frågade GHF vid ett möte i september om eventuella arrangemang under jubileet. GHF svarade att man i samarbete med Sandvikens Biblioteket i Folkets Hus kan bidra en utställning som skildrar Sandvikens idrottshistoria. Ett idrottskafé med profiler från förr och nu samt med filmvisning blev även ett förslag på arrangemang.

GHF i Göransson Arena

Vid ett möte i september förklarade ansvarig chef Fredrik Granting, att arenan är intresserad av fortsatt samarbete om idrottshistoriska inslag i arenan. Om Göranssons Arena svarar för att filmprogrammet Stopptid återinrättas i arenan svarar GHF för hjälp och råd, så även för eventuella andra idrottshistoriska inslag i arenan. Men GHF tar inte ansvaret för den idrottshistoriska verksamheten i arenan.

GHF:s ansvar för arkivalier

Arkiv X har informerat om principer för arkivering och utifrån dessa har inventering och sortering skett i vårt förråd hos Gästriklands Idrottsförbund. Under året har beslut i styrelsen fastställt att GHF inte kan ta på sig ansvar för idrottshistoriska museiföremål som prissamlingar, redskap och dräkter. Samtidigt har styrelsen tydligt uttalat att GHF ger råd och hjälp till enskilda och föreningar om idrottshistoriskt material.

GHF:s och Sandvikens AIK:s arkivarie Lennart Andersson har GHF lämnat ett rikt idrottshistoriskt material till GHF, dokumenterat i pärmar att förvara och ansvara för. Styrelsen har beslutat att material som gäller Sandviken i möjlig mån förvaras tillgängligt i Folkbiblioteket Sandvikens Folkets Hus. Vår förening är villig att där i samråd med biblioteket ansvara för materialet.

Styrelsen har diskuterat möjligheten att i Gästriklands Idrottsförbunds konferenslokal göra pärmar med idrottshistorisk dokumentation publikt tillgängliga.

Styrelsen har beslutat att i fortsättningen inte ansvara för monter och utställningsfönster i Jernvallen och ej heller för montrar i Folkets Hus Sandviken.

Tack för 2011!

Vi framför GHF:s tack för gott samarbete med Gästriklands Idrottsförbund och SISU. Vi riktar också ett stort

tack till medlemmar och idrottsprofiler som sluter upp i vår verksamhet. En förhoppning är att medlemskader fortsätter att växa. Vi vill särskilt se fler distriktsförbund och föreningar som medlemmar. Att nya krafter engagerar sig är en förhoppning och förutsättning för fortsatt utveckling av Gästriklands idrottshistoria.

Styrelsen för Gästriklands Idrottshistoriska Förening

Verksamhetsplan 2012

- * Att informera om och utveckla idrottshistoria i Gästriklands föreningar och fyra kommuner
- * Att samarbeta med Arkiv Gävleborg och SISU för dokumentation och arkivering av idrottshistoria i Gästrikland
- * Att verka för idrottshistorisk dokumentation av föreningar och enskilda
- * Att verka för att en arkivarie finns i Gästriklands Idrottsföreningar
- * Att öka antalet medlemmar, såväl enskilda som föreningar och distriktsförbund
- * Att ge ut två medlemsblad (i april och november) och utbyta medlemsblad med andra idrottshistoriska organisationer
- * Att arrangera idrottshistoriska sammankomster
- * Att arrangera en medlemsresa årligen i idrottshistorisk och kulturhistorisk anda
- * Att ha kontakter och utbyte med grannlänens idrottshistoriska organisationer
- * Att vara medlem i Idrottshistoriska Riksförbundet och Sveriges Idrottshistoriska Förening
- * Att representera vid idrottshistoriska konferenser och möten

Vi uppvaktar föreningar som fyller 50 år eller mera med ett specialdiplom (en gång).

Vi delar även ut ett diplom till förtjänta ledare och tidigare elitaktiva i olika sporter.

Vi vet också att både tidigare aktiva och ledare uppskattar att bli ihågkomna och "sedda" på äldre dagar också. Lämna gärna tips till oss om medlemmar som gjort något extra åt er!

Vi uppskattar att ni tänker på medlemsvärden och ordnar egna program, Idrottsskaféer!

Flera föreningar bland andra Sandvikens AIK har regelbundna träffar med olika program.

Ni får två medlemstidningar om året, en i april och en i november/. Vi har årsmöte i april med idrottskändisar som gäster. Vi brukar även ha ett till två Idrottsskaféer varje år, och vi ordnar årligen en medlemsresa till en idrottshistorisk plats – 22 maj i år till Leksands IF.

GHF samarbetar med Sisu Idrottsutbildarna och kan ge förslag och råd inför era jubileum.

Vem är arkivansvarig i din förening?

Har ni någon arkivansvarig? Om inte, välj en!

Vi vill uppmärksamma specialdistriktsförbund och föreningar på Riksidrottsförbundets krav att ha en arkivarie. Idrottsrörelsen är en av våra största och äldsta folkrörelser, och när det skrivs jubileumsböcker underlättar det att ha historiskt material lättillgängligt.

- * Arkiv X i Gävle och kommunarkiven, som det i Sandviken ger tips och råd om vad som i första hand ska sparas eller kan gallras ut, men även hur fotografier och handlingar bäst bör förvaras för att inte skadas.

Gästrikidrottens Historiska Förening, bildades 1990 i Sandviken

Det var på initiativ av Gästriklands Idrottsförbund. År 2004 är vi i GHF med i Karlstad och stiftar Idrottshistoriska Riksförbundet, IHRF. Vi har varit representerade i en arbetsgrupp i Göransson Arena för att få in mer och ny idrottshistoria på arenan och Jernvallen i övrigt.

Vi har en idé om ett Hall of Fame och en utställning av idrottsredskap.

- * Helge Rask, Sandviken, var GHF:s förste ordförande.

Kassörens ruta:

Våra medlemmar Torbjörn Rudolfsson, Storvik och Lennart "Klangen" Andersson, Sandviken har gått ur tiden och lämnat oss i stor sorg och saknad.

Samtidigt hälsas nya medlemmarna Anders Lundqvist, Valbo, Torgny Hjalmarsson, Gävle, och Christer Carlsson, Forsbacka, välkomna i GHF.

Medlemsavgiften är: Förbund/Företag: 200 kronor, Förening 150 kr och enskild medlem 75 kronor/år.

Medlemsavgiften för 2012 inbetalas gm. plusgiro 81 60 67-3 eller bankgiro 5602-3559

Du som redan betalt avgiften för 2012 kan bortse från inbetalningsavin.

Inbetalningsavi av medlemsavgiften för 2012 medföljer vårens medlemsblad

OBS! Glöm inte att skriva ditt namn, adress på talongen och eventuell adressändring.

Tyvärr har vi varit tvungna att ta bort några medlemmar då en sådan inte anmälts till GHF

Har du flyttat? Meddela oss gm. att mejla curt-larsson@swipnet.se

Vi hoppas på än bättre stöd för att bevara vår Idrottshistoria!

Medlemsavgifterna är största inkomstkälla, och vi vill bli flera.

Medlemsantal 311, varav 254 enskilda, 41 föreningar och 16 förbund.

Ekonomisk redovisning 2011.01.01 t.o.m. 2011.12.31

Utg. Balans 2010:

Tillgångar:

Bank	29.963:08
Plusgiro	9.815:29
Summa tillgångar:	39.778:37

Skulder och Eget Kapital:

Eget Kapital	39.778:37
Summa skulder och eget kapital:	39.778:37

Resultaträkning:

Kostnader:

Årsavgift/Medlemsblad	2.459:—
Styrelse & Årsmöte	4.913:—
Resor/Kontorsmaterial/Porto	2.882:—
Medlemsresa Falun	11.958:—
Uppvaktning/Gåva/Utmärkelser	2.265:—
Material/Skyltfönster/Arkiv	338:—
Friidrotts-SM	1.657:—
Bank & Postavgifter	2.815:—
Diverse	0:—
Summa	29.287:—

Intäkter:

Medlemsavgifter	20.500:—
Medlemsresa Falun	8.000:—
Friidrotts-SM	200:—
Historieboken	250:—
Årets underskott	337:—
Summa	29.287:—

Utgående Balans: 2010

Tillgångar:

Bank	36.891:08
Plusgiro	2.550:29
Summa tillgångar:	39.441:37

Skulder och Eget Kapital: 2010

Leverantörsskulder	0:—
Eget Kapital	39.441:37
Summa skulder och eget kapital:	39.441:37

OS i London 27 juli–12 augusti 2012

35 sporter		Segling	29 juli–11 augusti
Basket	28 juli–12 augusti	Simhopp	29 juli–11 augusti
Fotboll	25 juli–11 augusti	Simning	28 juli–4 augusti
Friidrott	3–12 augusti	Distanssimningar i Hyde Park	9–10 augusti
Gymnastik	29 juli–12 augusti	Tennis	28 juli–5 augusti
Handboll	28 juli–12 augusti	Tyngdlyftning	–7 augusti
Kanot	6–11 augusti	Volleyboll	28 juli–12 augusti